

Aanwezigen: Carine Dewaele, Burgemeester-Voorzitter;
Bernard Fonteyne, Daan Mostaert, Schepenen;
Rita Lammertyn, Schepen-Voorzitter BCSD;
Christophe Vandecasteele, Algemeen Directeur

Verontschuldigd: Rudy Rommens, Schepen

Agendapunt: 1.

Onderwerp: Advies voorontwerp GRUP Ventilus.

MOTIVERING

Aanleiding en context

De Vlaamse overheid, departement omgeving, vraagt de gemeente in haar mail d.d. 19.04.2023 (onze ref. 2023_0641) advies uit te brengen over het voorontwerp van GRUP Ventilus. Dit advies kan uiterlijk tijdens de plenaire vergadering op maandag 22.05.2023 uitgebracht worden.

Argumentatie en advies

De Vlaamse Regering keurde op 29.03.2019 de start- en procesnota van Ventilus goed. Met dat project kan Elia (de Belgische netbeheerder), het elektrische hoogspanningsnet in West-Vlaanderen versterken en klaarmaken voor de toekomst. De komende jaren wordt steeds meer ingezet op hernieuwbare energie, met onder meer de geplande bouw van nieuwe windmolenparken in het Belgische deel van de Noordzee. Ook aan land zal de energieproductie steeds toenemen. Om al die extra energie van de kust tot bij de verbruikers te krijgen, is een nieuwe hoogspanningsverbinding in West-Vlaanderen nodig. Daarvoor werd het planproces voor het GRUP Ventilus opgestart. Het moet worden onderlijnd dat dat de hoofddoelstelling is van Ventilus zoals blijkt uit al de reeds gepubliceerde documenten (zoals de startnota, de scopingnota en de toelichtingsnota). Zo wordt namelijk het volgende vermeld op p. 12 van scopingnota 2:

*“Betaalbaarheid en bevoorradingszekerheid zullen belangrijke uitdagingen blijven om de energietransitie te laten slagen. Daarom moet **telkens overwogen worden of de gemaakte keuzes voldoende toekomstgericht zijn. Het realiseren van de basisinfrastructuur om de stroom via hoogspanningsnetwerken te transporten op Europees niveau zodat de elektriciteit optimaal wordt benut op het moment dat zij wordt geproduceerd, vraagt meer tijd dan de bouw van de productieinstallaties en moet dus altijd rekening houden met de langere termijndoelstellingen.**”*

Twee wijzigingen dringen zich op:

1. Een fundamentele transformatie van het huidige productiepark is nodig om het energiesysteem op Europese schaal zo koolstofarm mogelijk te maken. De Noordzee speelt hierin een cruciale rol. In België zou er **in de Noordzee tegen 2030 ongeveer 5,5 GW offshore productie worden geïnstalleerd.**

2. De **verdere uitbouw van het Belgische elektriciteitsnet op hoge spanning is nodig om de toename van volatiele internationale stromen en grotere hoeveelheden hernieuwbare energie te transporteren.** Dit behelst de integratie van hernieuwbare off- en onshore productie-eenheden binnen het Belgische energielandschap

Dankzij deze wijzigingen aan het elektriciteitssysteem krijgt de maatschappij toegang tot de meest duurzame en goedkoopste energie, onafhankelijk waar die geproduceerd wordt. Bijna alle ontwikkelingen aan het elektriciteitsnet in Europa zijn gedreven door de energietransitie. Waardoor het elektriciteitsnet een strategische hefboom is om de energietransitie te realiseren” (eigen accentuering)

Thans wordt het college gevraagd om advies uit te brengen over het voorontwerp, uiterlijk op de plenaire vergadering. De plenaire vergadering vindt plaats op 22.05.2023.

Het gedeelte van het RUP dat voor de gemeente Lendeledede belangrijk is situeert zich onder meer in het gebied tussen Ardoorie en het bestaande station van Elia aan de Kortrijksestraat, waar in het zoekplan bij de startnota vier pistes voorzien werden die de ‘nieuwe stroom’ moeten doorvoeren richting Avelgem:

- Z1 (basisalternatief): bestaande leiding vanaf Ardoorie via Pittem, richting Ingelmunster naar het Eliastation. Indien hiervoor wordt gekozen, wordt de bestaande infrastructuur verwijderd, waarbij de huidige kabels ondergronds worden gebracht om dan op de bestaande locatie nieuwe pylonen te zetten met nieuwe kabels;
- Z2: Vanaf Ardoorie naar kanaalzone Izegem. Nieuwe pylonen langsheen het kanaal om ter hoogte van Ingelmunster weer aan te sluiten bij de bestaande leiding daar. Vervolg zie Z1;
- Z3: bestaande leiding boven de Bosmolens (Izegem);
- Z4: nieuwe leiding voorbij maar quasi parallel met deze van de Bosmolens en komt boven het grondgebied Lendeledede.

De gemeente bevestigt haar standpunt zoals weergegeven in haar voorgaand advies dd. 19 juni 2019, gegeven na kennisname van de startnota. Dit standpunt wordt hernomen en uitgebreid, nu het gemeentebestuur van Lendeledede inmiddels kennis heeft genomen van het voorontwerp van het gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan Ventilus waarin de Vlaamse Regering de uitwerking van de energietransitie vanaf de Noordzee naar het hoogspanningsstation van Avelgem voorstelt. De voorliggende stukken omvatten o.m. de grafische plannen met hun toelichting en voorschriften en motivatie voor de gemaakte keuzes.

De **volgende keuzes** werden in het voorontwerp gemaakt:

- 1) Er komt een nieuwe luchtleiding vanaf de westelijke grens met Izegem (Woestynestraat) naar het huidige hoogspanningsstation aan de noordelijke grens van de gemeente (Bauwelarestraat). In Izegem zal een deel ondergrondse leiding worden aangelegd die na een paar kilometer boven komt om naar het bestaande station te gaan.
- 2) Er vindt vervolgens een uitbreiding van het huidig hoogspanningsstation ter hoogte van de Bauwelarestraat: Het bestaande station (op het grondgebied van Izegem) zal deels worden afgebroken en vervolgens volledig worden uitgebreid op het grondgebied van Lendeledede; Momenteel produceert het hoogspanningsstation in Izegem / Lendeledede maximaal 1GW. Dit wil zeggen – nu deze lijn wordt versterkt naar 3 GW (vanuit Izegem naar Avelgem) – dat de vervoerde capaciteit minimaal zal verdrievoudigen.
- 3) Er vindt een versterking plaats van de bestaande 380kV-verbinding vanaf het hoogspanningsstation aan de Bauwelarestraat richting Avelgem.

De gemeente heeft hierbij opmerkingen, die hieronder worden geduid.

I. In de eerste plaats onderlijnt de gemeente dat de keuze voor het realiseren van de nieuwe bovengrondse leidingen op haar grondgebied onaanvaardbaar is, om de volgende redenen:

- a) De bijhorend nieuw te plaatsen pylonen zijn strijdig met de goede ruimtelijke (duurzame) ordening nu zij zorgen voor ernstige visuele en fysieke verstoring van de open ruimte tussen de Woestynestraat en de Kortrijksestraat en zij hebben een aanzienlijk negatieve impact op zowel de woon- als de landbouwfuncties die in dit gebied aanwezig zijn.

Een nieuw tracé met nieuwe elektriciteitspylonen is een zoveelste aantasting van het openruimtegebied dat de kern van Lendeledede omgeeft. Hoogspanningsleidingen doorkruisen het grondgebied al van zuidwest naar noordoost, van zuid naar noord en van zuidoost naar noordwest. Nog een extra leiding die de noordgrens van het grondgebied afbakent is niet gewenst.

In vergelijking met andere gemeenten heeft Lendeledede al meer dan zijn deel aan hoogspanningsleidingen waardoor bijkomende lijnen onverantwoord zijn. Met dit aspect wordt geen rekening gehouden. De verbinding vanuit Izegem richting Avelgem gebeurt ook over Lendeleeds grondgebied waarbij de bestaande luchtleiding zal moeten aangepast worden en dus er is op dat vlak al een bijkomende last. Het tracé Z4 loopt langs de Terrynstraat, een landelijk gelegen cluster met een tiental woningen die als uithoek gespaard is gebleven van het zicht op grote pylonen. De uitvoering van Z4 verandert dit drastisch. Het is ook opmerkelijk dat de precieze impact – hoewel deze kan worden geweten – bij gebrek aan voldoende detaillering, nog onduidelijk blijkt (*cf. infra*).

- b) Het aanleggen van zogenaamde “cross-country”-leidingen in openruimtegebied staat haaks op de principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (en het daarin vervatte bundelingsprincipe en het standstill-beginsel, cf. ook *infra*).

Ingevolge artikel 2.2.6.§2 VCRO worden de gewestelijke RUP's opgemaakt ter uitvoering van het RSV.

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelt het bundelings- en het stand-still-principe voorop. Voor het realiseren van nieuwe hoogspanningsverbindingen worden de ruimtelijke principes uit het RSV toegepast, waarbij een onderscheid wordt gemaakt in:

- versterken van bestaande lijnen;
- bundelen met bestaande lijnvormige structuren (bestaande hoogspanningslijnen, autosnelwegen, waterlopen);
- de totale lengte van het bovengrondse net niet uitbreiden;
- bundeling van functies.

In het licht daarvan is een uitbreiding bovengronds al niet aangewezen en is het niet bundelen van de nieuwe infrastructuur door openruimtegebied (en zelfs herbestemd agrarisch gebied) door te snijden ongeoorloofd.

Deze principes kunnen nochtans worden nageleefd bij keuze voor andere (locatie)alternatieven:

- *bundeling met bestaande lijninfrastructuur*: de luchtleiding kan verder lopen langs de E403 zonder de laatste 2,3 km op Izegem ondergronds te gaan. Deze ondergrondse leiding vraagt trouwens 2 tussenstations met een bijkomende in te nemen grondoppervlakte van 2 keer 1,5 à 2 ha. Het uitschakelen van de ondergrondse leiding op Izegem zou dan een opportuniteit zijn om het traject op Lendeledede ondergronds te maken waarbij slechts 1 tussenstation nodig is.
- *bundeling van functies – ‘tegengaan van de versnippering van het buitengebied’*: de strook waar Ventilus nieuwe infrastructuur voorziet biedt geen enkele houvast voor een nieuwe luchtleiding die het landelijk gebied doorsnijdt.

- *herbenutten van bestaande lijnen*: Het gekozen tracé is gebaseerd op variant 4 uit de startnota en de zuidelijke variant 4 uit de scopingnota. Deze variant bevat een nieuw tracé terwijl er bij de andere zuidelijke varianten 1 en 3 gebruik kan worden gemaakt van de bestaande luchtleidingen die naar het hoogspanningsstation van Izegem gaan. De zuidelijke variant 1 werd bij de startnota zelfs als basialternatief of meest plausibele oplossing vooropgesteld.
 - *stand still-principe (= geen bijkomende bovengrondse infrastructuur op Vlaams niveau)*: Lendeledede betaalt de prijs voor het ondergronds brengen van leidingen in andere gemeentes. In het totaalproject komen er mathematisch geen nieuwe luchtleidingen, maar in realiteit vertaalt zich dit wel in 3,7 km extra bovengronds net op ons grondgebied, door te werken met de varianten 1 en 3 wordt dit opgelost.
- c) De keuze om de leiding gedeeltelijk onder de grond te leggen in andere gemeenten zoals Izegem, maar wel in Lendeledede bovengronds, zorgt voor een **schending van de duurzame ruimtelijke ordeningsprincipes, het duurzaam ruimtegebruik en schendt het gelijkheidsbeginsel en het beginsel van de gelijkheid voor de openbare lasten.** Te meer nu de oorzaken van het onder de grond leggen van de leidingen in Izegem gebaseerd zijn op feitelijke onjuistheden én op feitelijkeheden die ook van toepassing zijn in de gemeente Lendeledede. Daarenboven kan die oplossing ruimtelijk ook niet worden verantwoord. Aldus berust de motivering voor het bovengronds brengen van leidingen in Lendeledede ten aanzien van de motivering voor het ondergronds brengen van leidingen in bijvoorbeeld Izegem op tegenstrijdigheden (zie bijvoorbeeld scopingnota pagina's 130 t.e.m. 134).

Er is geen reden om de hoogspanningsleiding onder de grond aan te leggen in Izegem in plaats van in Lendeledede. Deze keuze is onlogisch. Niet enkel komt de ondergrondse leiding met moeite na 2,3 km terug boven de grond, maar daarbij dienen er voor deze operatie over korte afstand twee tussenstations geplaatst te worden van 1,5 tot 2 ha per station. Dit is ruimtelijk onverantwoord, te meer nu er al een bestaande mast is die herbruikt kan worden.

In de scopingnota en in de toelichtingsnota wordt daaromtrent gesteld dat dit te maken heeft met de ligging van twee woningen waarvan één kinderdagverblijf.

Hieruit blijkt vooreerst dat bovengrondse leidingen bij kinderdagverblijven wel degelijk gezondheidsrisico's met zich meebrengen (*cf. infra*).

Daarnaast moet worden vastgesteld dat er minstens 3 kinderdagverblijven worden getroffen in Lendeledede:

- Meikapelstraat 84, onder de bestaande en te versterken luchtleiding
- Izegemsestraat 97, onder de bestaande en te versterken luchtleiding
- Terrynstraat 5, bij de nieuw aan te leggen luchtleiding

Krachtens het beginsel van de gelijkheid voor de openbare lasten kan de overheid niet zonder vergoeding lasten opleggen die groter zijn dan die welke een persoon in het algemeen belang moet dragen. Uit dit beginsel vloeit voort dat de onevenredige gevolgen van een op zich rechtmatige overheidsdaad zoals het opleggen van een erfdienstbaarheid van openbaar nut, niet ten laste van de getroffenene behoren te komen, maar gelijkmatig over de gemeenschap dienen te worden verdeeld.

Daarenboven wordt het gedeeltelijk ondergronds tracé gestoeld op het gegeven dat de leidingen over het gebied Bosmolens lopen, maar dit klopt niet. De leidingen liggen nog op een afstand ervan. Een verschil in behandeling met het grondgebied Lendeledede kan op dit punt ook niet worden bijgetreden.

De gemeente merkt op dat de verantwoording van de keuze voor de zoekzone 4 in het voorliggende voorontwerp van GRUP danig verschilt van de visies geformuleerd over de verschillende zoekzones 1 t.e.m. 4 in scopingnota 1.

Uit voorgaande blijkt al dat er **geen gedegen alternatievenonderzoek** heeft plaatsgevonden, minstens voor wat betreft het nieuwe tracé.

Hieronder zal dit argument ook voor het gehele project weerhouden worden (en dus op de drie beslissingen die genomen zijn op het grondgebied van Lendeledede), nu ook onduidelijk is waarom het gehele tracé niet ondergronds kan worden gebracht.

Uit voorgaande blijkt dat er geen rekening gehouden is met duurzaamheid en met de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten en dat deze niet gelijktijdig tegen elkaar werden afgewogen rekening houdend met ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen, zoals art. 1.1.4 VCRO voorschrijft.

Dit wordt hieronder ook verder concreet bevestigd en in algemeen omschreven omdat het op het gehele plan (en de drie beslissingen die genomen zijn op het grondgebied van Lendeledede) geldt. In ieder geval kan al worden onderlijnd dat er geen gedegen onderzoek gedaan werd naar de effecten op de gezondheid en het leefmilieu en dat een zorgvuldige overheid niet met zekerheid kan uitsluiten dat er een risico is op aanzienlijke effecten op het vlak van onder meer de gezondheid.

II. In de tweede plaats onderlijnt de gemeente dat de keuze voor de uitbreiding van het bestaand station onaanvaardbaar is, om de volgende redenen:

Het bestaande hoogspanningsstation op grondgebied Izegem voorziet een gedeeltelijke afbraak van het bestaande station op het grondgebied van Izegem en een uitbreiding met circa 6 ha (inclusief bufferzones), volledig op herbestemd agrarisch gebied en zo goed als volledig op Lendeleeds grondgebied (ondanks de benaming van het station 'Izegem'). De last die de gemeente Lendeledede in het project Ventilus moet dragen is daardoor ontzettend groot. Het gaat om een inname van ca. 6 ha met gebouwen, verhardingen en bijhorende infrastructuur met een bufferzone van amper 5 m breed. Dit is ruim ontoereikend en de visuele impact is des te groter aangezien dit gebied momenteel in gebruik is als landbouwgrond en open gebied voor wandelaars en mountainbikers.

De uitbreiding van het station van Elia komt daarenboven tot de open grens tussen de regio Roeselare-Izegem en de regio Kortrijk die door een groene open ruimte corridor dient beschermd te worden zoals aangegeven op het provinciaal ruimtelijk structuurplan. Daardoor rijst de vraag waar en hoe die inname van deze landbouwgrond zal gecompenseerd worden omdat het hier een herbevestigde landbouwzone betreft en er dus een compensatie moet zijn indien dergelijke gronden worden ontnomen aan de landbouw.

III. In de derde plaats is de versterking van de bestaande luchtleiding die vanaf het hoogspanningsstation richting Avelgem vertrekt ook onaanvaardbaar

De bestaande luchtleiding die vanaf het hoogspanningsstation richting Avelgem vertrekt loopt ook over/langs woongebied. De versterking houdt minstens een verdubbeling in van het huidig vermogen terwijl er op vandaag geen garanties bestaan voor de getroffen gezinnen. Er is namelijk geen duidelijkheid over mogelijke compensaties, zelfs niet voor wie vlak onder een te versterken leiding woont. Tevens is er onvoldoende geweten over de mogelijke gezondheidsimpact, niet enkel voor de bewoners, maar ook voor de daar gelegen kinderdagverblijven.

Wat dat betreft moet worden verwezen naar hetgeen hierboven reeds werd gesteld, met name dat de keuze voor ondergrondse leidingen in Izegem ingegeven is door het bestaan van twee woningen waaronder een kinderdagverblijf, waaruit aldus kan worden afgeleid dat er wel degelijk een gezondheidsrisico bestaat.

Nochtans loopt de leiding ook over woningen in Lendeledede, waaronder meerdere kinderdagverblijven.

Op 13 juni 2019 sprak de gemeentelijke milieuraad zich al uit tegen de plaatsing van nieuwe pylonen, waarbij er bezorgdheden werden geuit over de gezondheidsrisico's die elektromagnetische straling met zich mee kan brengen bij de bezwaren van het hoogspanningsnet. Er is geen afdoende bijkomende duidelijkheid geboden.

IV. In de vierde plaats wordt gesteld dat de voorschriften en het effectenonderzoek niet gedetailleerd genoeg zijn en dat het voorgenomen plan alleen al om die reden geen duidelijkheid verschaft omtrent de te verwachten effecten, die wel gekend kunnen zijn.

Verschillende noodzakelijke onderdelen voor de uitvoering van het project-gedreven RUP zijn bewust buiten de scope van het ruimtelijk uitvoeringsplan gehouden.

Zo werden o.a. de locaties voor de inplantingen van de masten, de hoogte van de luchtlijnen, de vorm en hoogte van de hoogspanningsmasten, ed. die op projectniveau bepaald en behandeld worden, niet gedetailleerd.

Dit is des te merkwaardiger, nu bijvoorbeeld voor de stralingsnormen rekening gehouden werd met de “verwachte” straling (cf. infra) om te gaan beoordelen welke woningen zich bevinden binnen de 0,4 μ T en niet met de maximale capaciteit.

Deze elementen dienen redelijkerwijze op planniveau te worden bepaald. Het is immers nogal evident – en dit blijkt ook uit de startnota, de scopingnota, de toelichtingsnota en het ontwerp plan-mer – dat deze elementen mede bepalend zijn voor de impact die de hoogspanningslijnen op hun omgeving zullen hebben. Bovendien is het project-RUP uitsluitend gericht op het mogelijk maken van deze constructies. Dit houdt in dat de mate van detaillering ook al iets preciezer mag zijn dan in een geval waar het niet gaat om een project-gedreven RUP.

Bij dergelijke zware grootschalige hoogspanningsinfrastructuur kan een zorgvuldig bestuur niet anders oordelen dan dat het plan heel wat belangrijke vragen oproept op ruimtelijk vlak, temeer nu uitdrukkelijk wordt afgeweken van de standstill-verplichting en temeer nu perfect al kan worden nagegaan wat de locaties zijn voor de inplanting van de masten, en/of wat de maximale hoogtes zijn van de masten en de vorm ervan, alsook op het vlak van de eventuele gebruiksbeperkingen.

V. In de vijfde plaats moet worden vastgesteld dat er in het algemeen geen gedegen alternatievenonderzoek geschiedde en dat een ondergrondse gelijkstroomleiding wel degelijk tot de mogelijkheden zou kunnen behoren voor het gehele tracé.

Niet al de redelijke alternatieven werden onderzocht.

Het blijkt vooreerst dat al op het ogenblik van de door Elia zelf geformuleerde projectdoelstellingen, al gekozen werd voor een alternatief op wisselstroom, nu de doelstellingen zo werden gevormd dat dit het meest haalbare alternatief is. Het gaat om de volgende doelstellingen:

1. Het aan land aansluiten van hernieuwbare energie van nieuwe offshore windparken op het 380 kV-net;
2. Realiseren van een robuust net door een hoogspanningsverbinding van 6 GW tussen de Stevin-as en het hoogspanningsstation te Avelgem;
3. Onthaalcapaciteit voor nieuwe onshore energieproductie in West-Vlaanderen realiseren;
4. Aansluitingsmogelijkheid creëren van een tweede onderzeese verbinding met het buitenland waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de verdere integratie van een Europese elektriciteitsmarkt;
5. De optimale vervanging van de 150 kV-verbinding Slijkens (Oostende) – Brugge-Waggelwater;
6. Versterking van de bevoorradingszekerheid van de regio Izegem.

Samengevat kan uit de onderzoeken bijvoorbeeld vooreerst worden afgeleid dat wisselstroom aangewezen is door de combinatie van de 6 doelstellingen, bij voorbeeld door het bestaan van doelstelling 2, waarbij met dit project tevens gezocht wordt naar een soort van reservelijn (redundantie) voor als het Stevin-net zou uitvallen.

De vraag rijst of deze plandoelstelling betrokken moet worden bij het plan (voor een project)? Hoofddoelstelling is het versterken en vergroten van het net om de bijkomende offshore-energie te kunnen opvangen.

Deze doelstelling kan worden vooruit geplaatst, rekening houdend met de razendsnelle technologische vooruitgang is dit binnen enkele jaren misschien wel perfect mogelijk. Zoals hierboven werd uiteengezet moet rekening gehouden worden met de einddoelstellingen ook op het vlak van duurzaamheid en is het nieuw bouwen van leidingen (of het later ondergronds plaatsen ervan) veel duurder en moeilijker, waardoor nu al rekening gehouden moet worden met deze aspecten.

Het alternatief, waarbij de tweede plandoelstelling niet wordt opgenomen, zou gelijkstroom in ieder geval vergemakkelijken en – gelet op de gunstigere effecten op het vlak van mens en milieu (of althans de mogelijke) – zou dit alternatief onderzocht hebben moeten worden.

Voor de onpartijdigheid – en dit geldt voor het gehele traject (ook wat de onderzoeken betreft) – is het merkwaardig te noemen dat de netbeheerder zelf de plandoelstellingen schrijft (die niet bindend zijn voor de minister en dus ook niet zomaar moeten worden overgenomen).

Hierbij kan ook worden gesteld dat een projectgericht onderzoek, opgesteld door de dragers van een project, niet kan worden beschouwd als gevende voldoende zekerheid aangezien deze wordt ingegeven vanuit motieven om een beoogd project doorgang te laten vinden.

Op 2 september 2022 werd door de burgemeesters een uitgewerkt voorstel van alternatieven door de burgerplatformen overgemaakt aan de aanwezige ministers van de Vlaamse Regering met de vraag om deze alternatieven te onderzoeken. Het is opmerkelijk dat dit dan toch niet verder werd onderzocht.

Er wordt ook niet onderzocht of de redundantie (reserve) van een rechtstreekse hoogspanningsverbinding op ondergrondse gelijkstroom naar Avelgem (of Mercator / Doel) van de nieuwe offshore windparken (2,1 GW) kan worden opgevangen door een extra kabelpaar te voorzien bij de aanleg van de ondergrondse gelijkstroomkabels.

Het is ook niet duidelijk waarom plandoelstelling 3 moet worden gekoppeld aan het project.

Om deze reden betreft de plandoelstelling een onwettige keuze voor een voorkeursalternatief en dient deze aangepast te worden zodat er in het voorbereidend stadium geen beperking komt op de mogelijke redelijke alternatieven en de mogelijke bruikbare technologieën van elektriciteitstransport zonder dat de alternatieven voorwerp uitmaken van een volwaardig alternatievenonderzoek.

Het blijkt daarnaast zelfs uit stukken van het dossier zelf dat gelijkstroomtechnologie wel technisch mogelijk zou zijn.

Het valt echter op dat doorheen de startnota, verschillende redelijke alternatieven worden uitgesloten, louter op basis van voorafgaande onderzoeken, zonder dat deze werden afgewogen op plan-MER-niveau.

Zo wordt gelijkstroomtechnologie louter op basis van een voorgaande studie en om financiële redenen niet als redelijk alternatief mee in overweging genomen. Nochtans wordt in de startnota uitdrukkelijk gesteld dat gelijkstroomtechnologie een aantal voordelen heeft in vergelijking met wisselstroomtechnologie én wordt er uitdrukkelijk bevestigd dat gelijkstroomtechnologie wel degelijk technisch mogelijk is doch te duur, zonder verder onderzoek. Daarom werd het volwaardig in kaart brengen van de milieueffecten verder niet gedaan.

Daarenboven blijkt dat gelijkstroom als alternatief mogelijk is uit verschillende federale ontwikkelingsplannen van de ons omringende landen.

De huidige Nemo-verbinding tussen het Verenigd Koninkrijk en België (Zeebrugge) werkt op gelijkstroom en werd volledig ondergronds aangelegd over een afstand van 140 km. Ook de Alegro-verbinding tussen Duitsland en België werd volledig ondergronds in gelijkstroomkabels gerealiseerd over een afstand van 90 km.

De tweede toekomstige verbinding met het Verenigd Koninkrijk (Nautilus) zal ook terug op gelijkstroom uitgevoerd worden tot in België om vervolgens via de voorgestelde Ventilus-wisselstroomverbindingen aangesloten te worden met het hoogspanningsnetwerk van België.

Aldus rijst de vraag of hierop kan worden aangesloten op andere wijzen.

Een studie van de Universiteit van Mons heeft ook aangetoond dat het gebruik van gelijkstroom haalbaar is voor het project 'Boucle du Hainaut'. In die studie wordt gesproken over een nieuwe technologie en wordt gesteld dat hoewel deze technologie vrij recent is, enkele grootschalige projecten het levenslicht beginnen te zien. De kosten die inherent zijn aan dit type kabel blijven hoger in vergelijking met de bovengrondse lijnen met wisselstroom (met name door de kosten van de converters aan elk uiteinde van de lijn). Deze HVDC XLPE-kabeltechnologie lijkt haalbaar voor het project Boucle du Hainaut, al blijft het ongebruikelijk voor een nationale onshore-Interconnectie over zo'n korte afstand.

Aldus moet de startnota worden vervolledigd met al de redelijke alternatieven, waarbij al de effecten (niet enkel financieel maar ook naar duurzaamheid, technische haalbaarheid, ruimtelijke impact, gezondheidsimpact,...) worden afgewogen.

Aldus is voorafgaand aan de milieueffectrapportageprocedure, de keuze gemaakt om bepaalde redelijke alternatieven zonder evenwaardig uitgewerkt onderzoek op basis van een waarschijnlijke financiële hogere kostprijs en op basis van een reeds gekozen technisch uitvoeringsalternatief niet mee te nemen in het alternatievenonderzoek op plan-MER-niveau.

Ook uit de bespreking van een vraag omtrent het zeer summier alternatievenonderzoek in de Commissie Leefmilieu blijkt dat deze bezorgdheid wordt erkend, doch ingegeven is vanuit het oogpunt van 'tijdsgebrek' (Vraag om uitleg over de stand van zaken van het nieuwe hoogspanningsnet Ventilus van Bart Dochy aan minister Zuhair Demir 40 (2020-2021) en Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie dd. dinsdag 20 oktober 2020)

Het spreekt voor zich dat tijdsnood niet kan verantwoorden dat belangrijke waarborgen voor mens en milieu worden achteruitgeschoven waardoor risico's bestaan op schade aan de gezondheid, schade aan de mens en milieu in het algemeen. Het plan zal terug moeten starten van bij het begin op zo'n wijze dat deze zich conformeert met de in dit bezwaar uiteengezette middelen.

VI. In de zesde plaats moet worden vastgesteld dat er onzekerheid is naar de effecten van het plan op mens en milieu.

In het licht van het standstill-beginsel zoals opgenomen in het DABM (vb. art. 1.2.1) en op grond van het voorzorgsbeginsel (ook opgenomen in art. 1.2.1 DABM), dient de blootstelling aan magnetische velden zoveel als mogelijk beperkt te worden. Dit lijkt met het plan niet te worden gedaan. In ieder geval bestaat er te veel onduidelijkheid over de milieueffecten, waardoor geen zorgvuldige overheid een plan kan goedkeuren op basis van de thans voorhanden zijnde informatie.

Vooreerst wordt wat dit betreft opgemerkt dat in geen van de onderzoeken of documenten op volkomen wijze gewag wordt gemaakt van de cumulatieve effecten die het project heeft op mens en milieu rekening houdend met het bundelingsprincipe.

Daarnaast wordt vastgesteld dat er bij het onderzoeken naar de mogelijke effecten van straling geen rekening gehouden wordt met de mogelijke capaciteit maar van de verwachte capaciteit (terwijl er nog géén duidelijkheid werd gegeven over het soort mast, de hoogte, de exacte locatie,...).

Tijdens de Q&A sessie werd er namelijk gevraagd hoeveel het huidig gemiddeld vermogen is dat door de 380 kV-leidingen gaat en wat het toekomstig vermogen zal zijn en wat het effect hiervan is op de omgeving (in Lendeledede loopt de bestaande leiding over een woonwijk).

Daarbij werd geantwoord dat een onderscheid gemaakt moet worden tussen het nominaal vermogen en het verwachte vermogen. Het nominale vermogen is de maximale capaciteit van de lijn – dit vermogen bedraagt 1440 MVA per circuit in de bestaande situatie en 3000 MVA per circuit in de nieuwe situatie. Het verwachte vermogen is wat er uiteindelijk zal vervoerd worden. **Op basis van dit verwachte vermogen werd de 0,4 µT-contour ingetekend op de toelichtende kaarten.**

Het is merkwaardig dat geen rekening wordt gehouden met een worst-case scenario. Dit geldt des te meer omdat er op vandaag geen meetkader bestaat. Onduidelijk is dan of er nog veel meer woningen gelegen zullen zijn binnen de **0,4 µT-contour**.

Ook wordt vastgesteld dat het uit het voorliggende voorontwerp moeilijk is om op te maken:

- hoeveel woningen er op vandaag reeds binnen de 0,4 µT-contour (= de gehanteerde norm in het kader van elektro magnetische velden) gelegen zijn;
- hoeveel woningen er bij realisatie van het planvoornemen binnen de 0,4 µT-contour komen te liggen;
- hoeveel woningen er buiten de 0,4 µT-contour komen te liggen bij bv. het verplaatsen van een bovengrondse verbinding naar een ondergrondse verbinding op een ietwat gewijzigde locatie;
- wat het flankerend beleid is voor de geïmpacteerden en hoe de verdere opvolging zal verlopen.

Tot slot wordt vastgesteld dat de milieueffecten binnen het aanzienlijke (hoewel er wel degelijk overschrijdingen zijn) worden gehouden voor wat betreft mens en milieu omdat de richtwaarden van het Binnenmilieubesluit zouden worden nageleefd.

Deze richt- en interventiewaarden, die gehanteerd worden in het effectenonderzoek zoals uit de startnota blijkt, **betreffen een versoepeling van de richt- en interventiewaarden van het Binnenmilieubesluit van 11 juni 2004**. Vóór de **wijziging dd. 13 juli 2018** (toevallig niet lang voor de start van de GRUP-procedure?) waren namelijk de strengere richt- en interventiewaarden van toepassing.

De richtwaarde (ideale situatie) waar magnetische velden moeten aan voldoen bedraagt met de wijziging 0,4 µT en de interventiewaarde (maximaal toelaatbaar risiconiveau) is 20 µT. Vóór de wijziging bedroeg de richtwaarde 0,2 µT en de interventiewaarde (maximaal toelaatbaar risiconiveau) is 10 µT.

Het zijn ook niet die strengere normen die worden gehanteerd bij het onderzoek naar de alternatieven en de milieueffectenonderzoeken (zowel in de voorbereidende fase als in de plan-mer fase), maar de versoepelde. De vraag stelt zich waarom met deze versoepelde normen, die een achteruitgang betreffen op vlak van gezondheid, rekening kan gehouden worden?

Er moet worden verwezen naar een aantal aanzienlijke studies, die reeds de toepasselijke milieukwaliteitsnormen hekelen en die wel degelijk aantonen dat de bezorgdheid omtrent gezondheidsschade en schade voor mens en milieu niet slechts louter hypothetisch is maar dat er een groot gekend risico bestaat op deze schade.

Er wordt ook – zo blijkt uit het dossier (bijvoorbeeld het ontwerp plan-mer) - een statistisch verband erkend tussen leukemie bij jonge kinderen en straling uit hoogspanningsmasten.

Bepaalde bestaande studies zouden ook verbanden tussen hersentumoren, lymfomen, huidmelanoom, alzheimer en dementie, onvruchtbaarheid aantonen en dit al tussen 0,1 en 0,2 µT en voornamelijk vanaf 0,2 µT. Ook effecten op dieren vallen niet uit te sluiten, zowel wat melkvee betreft, wat vogels betreft en bijen en andere insecten. Hoewel geen causaal verband werd aangetoond maar louter een statistisch verband, dient het belang van gedegen onderzoek naar de normen en het gebruik van de voor de gezondheid minst schadelijke technieken aldus als prioritair te worden bekeken. Bij de doelstellingen had er dan ook moeten worden opgenomen dat er ondergronds zou worden gewerkt en dus met gelijkstroom. In het plan-mer wordt dit als een onduidelijkheid afgewimpeld.

In startnota, ontwerp-mer, bijlage 5 bij Scopingnota wordt verwezen naar het beleid in Frankrijk waar er een niet bindende ministeriële aanbeveling is die de departementshoofden adviseert om de bouw van hospitalen en kinderdagverblijven nabij hoogspanningslijnen, kabels en transformatoren te vermijden daar waar kinderen kunnen blootgesteld worden aan magnetische velden steker dan 1 µT.

Zonder gedegen en systematisch wetenschappelijk onderzoek, onderworpen aan de MER, kan door een zorgvuldige overheid onmogelijk met voldoende kennis van zaken en op zekere wijze worden besloten dat het voorgenomen plan géén schade zal teweegbrengen aan mens en milieu.

BESLISSING

Artikel 1: Er wordt een **ongunstig advies** verleend om de redenen hierboven vermeld en hieronder samengevat:

I. de keuze voor het realiseren van de nieuwe bovengrondse leidingen op het grondgebied van de gemeente Lendeledede is onaanvaardbaar om de volgende redenen:

a) De bijhorend nieuw te plaatsen pylonen zijn strijdig met de goede ruimtelijke (duurzame) ordening nu zij zorgen voor ernstige visuele en fysieke verstoring van de open ruimte tussen de Woestynestraat en de Kortrijksestraat en zij hebben een aanzienlijk negatieve impact op zowel de woon- als de landbouwfuncties die in dit gebied aanwezig zijn.

b) Het aanleggen van zogenaamde “cross-country”-leidingen in openruimtegebied staat haaks op de principes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (en het daarin vervatte bundelingsprincipe en het standstill-beginsel, cf. ook infra).

c) De keuze om de leiding gedeeltelijk onder de grond te leggen in andere gemeenten zoals Izegem, maar wel in Lendeledede bovengronds, zorgt voor een schending van de duurzame ruimtelijke ordeningsprincipes, het duurzaam ruimtegebruik en schendt het gelijkheidsbeginsel en het beginsel van de gelijkheid voor de openbare lasten. Te meer nu de oorzaken van het onder de grond leggen van de leidingen in Izegem gebaseerd zijn op feitelijke onjuistheden én op feitelikheden die ook van toepassing zijn in de gemeente Lendeledede. Daarenboven kan die oplossing ruimtelijk ook niet worden verantwoord. Aldus berust de motivering voor het bovengronds brengen van leidingen in Lendeledede ten aanzien van de motivering voor het ondergronds brengen van leidingen in bijvoorbeeld Izegem op tegenstrijdigheden (zie bijvoorbeeld scopingnota pagina’s 130 t.e.m. 134).

II. de keuze voor de uitbreiding van het bestaand station is onaanvaardbaar.

III. de versterking van de bestaande luchtleiding die vanaf het hoogspanningsstation richting Avelgem vertrekt is onaanvaardbaar.

IV. de voorschriften en het effectenonderzoek zijn niet gedetailleerd genoeg en het voorgenomen plan verschaft alleen al om die reden geen duidelijkheid omtrent de te verwachten effecten die wel gekend kunnen zijn.

V. er wordt vastgesteld dat er in het algemeen geen gedegen alternatievenonderzoek gebeurde en dat een ondergrondse gelijkstroomleiding wel degelijk tot de mogelijkheden zou kunnen behoren voor het gehele tracé.

VI. er wordt vastgesteld dat er onzekerheid is naar de effecten van het plan op mens en milieu.

Artikel 2: Afschrift van deze beslissing wordt digitaal overgemaakt aan de Vlaamse overheid, departement omgeving.

Namens het College van Burgemeester en Schepenen:

De Algemeen Directeur,
(Get.) Christophe Vandecasteele

De Burgemeester-Voorzitter,
(Get.) Carine Dewaele

Voor eensluidend afschrift:

De Algemeen Directeur,
Christophe Vandecasteele

De Burgemeester-Voorzitter,
Carine Dewaele